

9.2 SISTEME ȘI METODE DE PĂȘUNAT

Practicarea pășunatului necesită aplicarea unor reguli care să asigure obținerea producțiilor animaliere în condițiile îmbunătățirii cantitative și calitative și a producției de furaje.

Sistemele și metodele de pășunat au evoluat de-a lungul timpului de la formele cele mai simple până la cele intensive, care asigură performanțe zootehnice ridicate.

Principalele criterii de clasificare ale sistemelor de pășunat constau în :

Nr. crt	Criterii	Sisteme și / sau variante de pășunat
1	Zona geografică:	<ul style="list-style-type: none">• pășunat în zona de câmpie;• pășunat în zona de deal;• pășunat în zona de munte;
2	Nivelul intensivizării producției și folosirii:	<ul style="list-style-type: none">• sisteme extensive;• sisteme intensive;
3	Mărimea turmei:	<ul style="list-style-type: none">• turme mici;• turme mijlocii;• turme mari;
4	Accesul la pășune și alte utilități (adăpost, sare, apă, suplimente, ș.a.):	<ul style="list-style-type: none">• acces liber;• acces programat;
5	Structura rației furajere	<ul style="list-style-type: none">• fără suplimente;• cu suplimente;
6	Modul de folosire a suprafeței destinată pășunatului într-un sezon:	<ul style="list-style-type: none">• sisteme de pășunat exclusiv;• sisteme de pășunat combinat cu conservarea furajului sub formă de fân, semifân sau siloz;
7	Timpul și spațiul alocat pășunatului:	<ul style="list-style-type: none">• sisteme de pășunat continuu, cu acces liber pe întreaga suprafață pe întreg sezon;• sisteme de pășunat discontinuu, cu accesul în spațiu și timp limitate, pășunatul desfășurându-se succesiv prin rotație pe parcele sau dozat ;• sisteme de pășunat mixt (pășunat continuu la începutul sezonului urmat de pășunat prin rotație);
8	Numărul de specii și categorii de animale care pășunează într-un sezon:	<ul style="list-style-type: none">• sisteme de pășunat cu o singură specie sau categorie de animale;• sisteme de pășunat cu două sau mai multe specii sau categorii de animale (simultan sau succesiv) ;
9	Suprafața și încărcătura cu animale într-un sezon:	<ul style="list-style-type: none">• sisteme de pășunat cu suprafața constantă și încărcare variabilă;• sisteme de pășunat cu suprafață variabilă și încărcare constantă;
10	Apartenența pășunii	<ul style="list-style-type: none">• privat;• obștească.

9.2.1 SISTEME EXTENSIVE DE PĂȘUNAT

- **Metoda pășunatului liber.** Animalele pășunează pe aceeași suprafață de pajiști. Stabilirea încărcăturii cu animale se face prin apreciere sumară, astfel că în perioadele în care producția de masă verde depășește necesarul animalelor, pășunatul se face selectiv, speciile de graminee și

leguminoase valoroase dispar, fiind consumate în mod repetat, iar buruienile ajung să facă semințe și să domine cu timpul în covorul ierbos. Acestea au ca urmare răriră covorului vegetal, scăderea producției de furaje și a gradului de protecție împotriva eroziunii solului.

- **Pășunatul dirijat (sub picior)** reprezintă cea mai simplă formă de pășunat care poate fi aplicat pe toate pășunile. El presupune repartizarea unor porțiuni din suprafața pășunii, diferitelor specii și categorii de animale, încărcarea ei cu un număr optim de animale și pășunatul dirijat succesiv, astfel încât să se evite plimbările inutile ale animalelor pe pășune. Pășunatul dirijat nu necesită investiții, dar îi sunt comune majoritatea dezavantajelor pășunatului liber.
- **Pășunatul la pripion** practicat în mod izolat, la ferme cu număr mic de animale sau la tineretul taurin întreținut pe pășune în perioada de alăptare. Se asigură o bună valorificare a furajului prin eliminarea pășunatului selectiv dar metoda necesită multă forță de muncă.
- **Transhumanța** este una din cele mai vechi metode practicate prin deplasarea animalelor pe distanțe mari. Prin aceasta se realizează valorificarea furajului la fenofaza corespunzătoare, fortificarea organismului animal, selecția naturală a animalelor prin eliminarea celor slab rezistente la deplasările lungi și la condițiile climatice specifice diferitelor zone. Metoda necesită efort uman și material deosebit iar performanțele zootehnice sunt diminuate datorită consumului ridicat de energie pentru deplasarea animalelor pe distanțe mari.
- **Pășunatul cu pendulare**, specific zonelor colinare și montane, constă în folosirea la începutul sezonului de pășunat a suprafețelor limitrofe localităților și apoi în timp se face pășunatul pe etaje, altitudinal până la limita superioară a munților. Spre toamnă animalele revin prin pășunat treptat pentru a ierna în adăposturile situate în localități.

9.2.2 SISTEME INTENSIVE DE PĂȘUNAT

- **Pășunatul pe parcele.** În cadrul acestui sistem, suprafața pășunii este împărțită în mai multe parcele, delimitate prin garduri fixe (stâlpi de lemn sau de beton și sârmă ghimpată sau lisă). Fiecare parcelă este pășunată o perioadă limitată de timp după care este lăsată pentru refacerea ierbii, animalele fiind trecute pe altă parcelă.

Numărul și mărimea parcelelor se stabilește în raport de productivitatea pajiștei, cu numărul de animale care pășunează, perioada de refacere a vegetației pe întreg sezon sau ciclu, etc.

$$\text{Numărul de animale} \times \text{Durata de pășunat pe parcelă (zile)}$$

$$\text{Mărimea parcelei} = \frac{\text{Rezerva de iarbă pe parcelă (Rații UVM)}}{\text{Durata de refacere a ierbii (zile)} + 1}$$

$$\text{Rezerva de iarbă pe parcelă (Rații UVM)}$$

$$\text{Durata de refacere a ierbii (zile)}$$

$$\text{Numărul de parcele} = \frac{\text{Durata medie a pășunatului (zile)}}{\text{Durata medie a pășunatului (zile)} + 1} + 1$$

$$\text{Durata medie a pășunatului (zile)}$$

Modul de dispunere a parcelelor este determinat de configurația terenului și forma lui geometrică. La un număr de 8 parcele soluțiile de împărțire recomandate, sunt cele prezentate în figura de mai jos.

- **Pășunatul porționat cu gard electric.** Această metodă se recomandă pentru pajiștile cu productivitate ridicată. Calculul suprafeței ce urmează să fie împrejmuită cu gardul electric se face în funcție de producția de iarbă și necesarul pentru numărul de animale care pășunează. Astfel, în cazul vacilor de lapte, pentru un necesar de 60 kg iarbă pe zi / cap, la o producție de 12000 kg/ha revine pentru o turmă de 20 vaci o suprafață de $\frac{60 \times 20}{1200} = 0,1$ ha sau o vacă pentru 50m²

Pășunatul cu gardul electric se poate face în cadrul suprafețelor de pășiți parcelate cu garduri fixe, sau pe suprafețe pe care delimitarea se face exclusiv cu gardul electric. Pentru obținerea unor rezultate corespunzătoare la instalarea gardului electric se vor respecta următoarele norme:

Destinația gardului	Distanța dintre picheți (m)	Nr. sârmelor	Înălțimea sârmei de la pământ (cm)		
			Prima	a 2-a	a 3-a
Bovine adulte	10 - 15	1	70 - 90	-	-
Tineret bovin	8 - 10	2	60	90	-
Cai	10 - 15	1	80 - 100	-	-
Oi	8 - 10	2	30	45 - 60	-
Capre	10 - 20	3	25	50	80
Apărare împotriva animalelor sălbatice	10 - 15	3	30	70	120

- **Pășunatul în benzi.** Metoda reprezintă o variantă a pășunatului porționat și constă în atribuirea cu ajutorul gardului electric a unei porțiuni din pășiște, sub formă de bandă cu lățimea de 0,5-1 m în funcție de producția de furaj și înălțimea covorului ierbos. După pășunarea porțiunii respective, gardul electric se mută până la atingerea limitei care corespunde benzii stabilite pentru un pășunat.

Pentru ca animalele să poată pășuna liniștite este necesar ca fiecare animal să aibă un spațiu de-a lungul gardului electric de cel puțin 1,5-2 m.

Metoda se recomandă a fi utilizată cu vacile de lapte pe pășiștile naturale și semădate cu productivitate ridicată.

Pentru o bună funcționare a gardului electric este necesar ca:

- sârma aflată sub tensiune să nu ajungă în contact cu iarba sau cu alte obiecte pentru a preveni descărcarea bateriei;
- priza de pământ a pulsatorului trebuie să fie instalată pe un sol reavăn sau umezit cu apă în jurul stâlpului de susținere al aparatului pentru a se asigura împământarea instalației;
- respectarea normelor de instalare și de protecția muncii precizate de către uzina constructoare a instalației.

Folosirea gardului electric simplifică dirijarea pășunatului, asigurând o mai bună valorificare a ierbii.

Sistemul intensiv de pășunat presupune respectarea în principal a următoarelor reguli :

1. Obișnuirea treptată a animalelor cu iarba de pe pășune, cu rații de trecere și pășunat moderat în primele zile ale sezonului.
2. Durata pășunatului într-o parcelă să fie cât mai mică, iar durata de refacere a ierbii după pășunat să fie suficientă.
3. Încărcarea parcelelor să fie în limite raționale, care se poate realiza prin reducerea duratei de pășunat, pășunându-se zilnic porțiuni cât mai mici cu încărcare maximă calculate pe baza rezervei de iarbă disponibilă, delimitată de gardul electric.
4. Fortarea animalelor să consume integral iarba din parcele pentru a preveni pășunatul selectiv și a asigura o otăvire uniformă la ciclurile următoare de pășunat.

5. Modificarea încărcării parcelelor în cursul perioadei de vegetație în funcție de producția de iarbă, prin mărirea respectiv micșorarea suprafețelor repartizate zilnic animalelor cu ajutorul gardului electric.
6. Compensarea variațiilor sezoniere de creștere a ierbii prin cosirea unor parcele în prima perioadă de pășunat și furajarea suplimentară în a doua jumătate a primăverii.
7. Folosirea din plin a perioadei de refacere a ierbii pentru efectuarea lucrărilor de îngrijire a pășunii (împrăștierea baligilor, combaterea buruienilor, cosirea resturilor neconsumate, fertilizare fazială, etc).
8. Practicarea pășunatului de noapte în timpul căldurilor de vară.
9. Evitarea pășunatului pe vreme excesiv de umedă pentru a evita distrugerea covorului ierbos prin călcare și tasarea excesivă a solului.
10. Asigurarea pe cât posibil în parcela de pășunat a alimentării permanente cu apă, a umbrarelor forestiere sau adăposturi ușoare pentru ocrotire animalelor de arșița verii și frigul din primăvară sau toamnă.
11. Oprirea din timp a pășunatului, înainte ca animalele să sufere de lipsa de iarbă și mai ales pentru a asigura plantelor timpul necesar de pregătire să intre bine în iarnă.